

## Előfizetési árak;

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.  
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.  
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.  
Negyedévre . . . 3 „ — „

## TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 7.

## Egy szükséges.

A pártok, úgy ahogy, szervezkedtek végre. Apponyi pártja erélyes akcióra készül. Ez komoly erő és sulya van. Apponyi könnyen, kellő megfontolás nélkül nem mondta ki ezt az elhatározást. Mert hogy tud áldozni a közérdekért, hogy az olcsó babérokat, sőt pártjának könnyű népszerűsítését is félre tudja tenni nemes, de idealisztikus gondolkodásra mutató jelleme folytán, az a millenáris év és a tavalyi decemberi eljárásából kitűnt. És kitűnt magatartásának nagy erkölcsi sulya is, mert első jó indulata békét hozott a kormánynak, második lefegyverezte az obstrukciót.

A függetlenségi párt haragosan, de sablonosan cselekszik. Bizalmatlansági indítványt tesz. Hát mire való az a határkormányparti képviselő, ha még ilyen indítványt sem tudna agyon ütni? Meg aztán Eötvös Károly adta be ezt az indítványt, aki gyakori szorult helyzetében kormányparti lapokban szokott nyilatkozni és védekezni. Ugyan ki venné őt, vagy indítványát komolyan. Ha egyebekben is így fog harcolni a közjogi ellenzék, úgy alig lesz egyéb a csatából, mint a tavalyi obstrukció és a tavalyi kudarc.

A néppárt még nem vallott színt. Vár, míg tisztábban láthatja a helyzetet.

A gyűléseken aztán meg látszik a pártok szervezkedése. A kormánypart tüntet Bánffy mellett, pedig egy szállal sincs több haja, vagy kevesebb bajusza,

mint régen, egyéb haladás vagy visszaesés pedig az ő egyéniségében már nem igen várható. De hát éljenzi a pártja, mert az ellenzék erre bosszankodik. Az ellenzék viszont tudni akarja, hogy mit végzett Bánffy és mikor szólni kezd, belé kiabál a beszédbe, úgy hogy semmit sem lehet hallani belőle. Persze, mert ez meg a kormánypártot bosszantja. Ez elég kedélyes állapot így a vakációzás után.

Mig aztán nálunk így folynak a dolgok, odaát Ausztriában szintén szervezkednek. Ott nem éljenznek sem nem abczugolnak, hanem dolgoznak, preparálják a népet, a pártok talaját, mely hiányzik, nevetséges az egész párt.

Népgyűlésekről hallunk minden felől.

Gessmann képviselő kijelentette, hogy ha a kormány, legyen annak neve Thun, vagy más, ravasz kiegyezést kötne Magyarországgal, akkor a keresztény szocialista párt a legerősebb opposziótól sem fog vissza rettenni.

Lichtenstein herceg még keményebb hurokat penget. Szerinte a nyelvrendeleteket visszavonása előtt Ausztriában semmiféle kormány nem fogja magát tarthatni, semmiféle parlament nem fog dolgozni és semmiféle osztrák-magyar kiegyezés nem fog létrejönni.

Igy dolgoznak ott a pártok. Mikor aztán a parlamentbe összegyűlnek, minden képviselő valóban a választók ezreit képviseli, kik figyelik őt, de támogatják is akciójukat. Ott komolyan lehet venni a párt szervezkedéseket aztán s a kormány nem ugrathatja a parlamentet tetseze szerint.

Hát onnan a képviselőház karzatjáról várni és hallgatni a képviselők szellemeskedéseit és műharcaikat igen érdekes lehet, a mellett ingyen is van az egész. De mi itt vidéken ebben az ingyen mulatságban nem részesülünk s így nem is lelkesülünk értük. Valami egyebet várunk a képviselőháztól.

A pártok tusájának csak egy eredménye lehet, hogy valamelyik párt győz, a többi lemarad. Ez hasznos lehet a pártoknak, de nekünk semmi közünk hozzá.

Nem pártok érdekeiről van itt szó, hanem a nemzet legvitálisabb érdekeiről. Nem azt kell most kimutatni, hogy melyik párt erősebb, hanem, hogy a magyar nemzet, melyet a parlament képvisel, van-e olyan erős a maga érdekei kivívásánál, mint az osztrák konglomerátum. Nem a szellemeskedések, hanem a tettek ideje járja mostan.

Nem lehet minden vágy, vagy utópia megvalósítását követelni a kormánytól, hiszen közismert mostani nehéz helyzete, de nem lehet csupán csak rájuk bízni az ország jövőjét, mert szintén ismert a kiváló férfiak hiánya a kormányban. Most kell igazi komoly ellenőrző, de egyszerűsmint tanácsoló és segítő csapatot tömöríteni a parlamentnek.

Mert az tökéletesen indifferens dolog, hogy bukik-e a kormány, vagy párt, az a lényeg csupán, hogy nagy nemzeti érdekeink csorbát ne szenvedjenek.

Jó néha átnézni a szomszédba is, nem csak botrányt lehet ott látni.

P—y.

## A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

## Manczi néni.

Írta: Kincs István.

Ha a gyerek lelke elszáll föl a magas meyebe, fűnn szárnyas angyal válik belőle; Manczi néni lelke azonban nem szállott el gyerekkorában (különben nem lehetett volna hatvan esztendősen vén asszony) — s tán mégis angyal vállott belőle. Angyal itt a földön, Ilonka és Jenő őrangyala.

Ki volt Ilonka és Jenő, azt nehéz volna röviden megmondani, elég az hozzá, hogy fiatalok voltak, kik szemükkel, szívével egymásra feledkeztek. És azt csak a Manczi néni tudta. A fiatalok bátortalanok voltak: dehogy mertek volna szólni egymásnak. Egy egy sóhajtás szakadt föl mindössze a lelkük fenekéből, kezük reszketett, mikor összeért, hanem mindabból csak Manczi néni tudott olvasni, abból csak ő értette ki a fiataloknak egymáshoz való végtelen szerelmét. Mert hát a fiatalok egészen más malomban örültek ilyenkor, azt kérdezték egymástól:

— Az Istenért! valami baj érte talán?

— Fázik, ugyebár? Persze a szeptember . . . igen a szeptember . . . egyre hűvösebb lesz.

Manczi néni majdnem a méreg megette, mikor azokat a naiv dolgokat kénytelen volt végig hallgatni. Bezzeg különb legény volt ő a gáton annak idején. Neki ötször vallottak sze-

relmet, hanem mindannyiszor már az udvarlók nézéséből, vagy ajkuk mozdulatából tudta, mi leszen a következő s aztán ha a dolog kicsit nehezebben ment valahol, vagy pedig okos szavak híján épen meg akart fenekelni, akkor ő lóditott egyet a dolgon, rendesen lehunyta a szemét s fejét szegyenlően az udvarló vállára hajtotta s őt esetben négyszer rendesen panasztett a vége, az eddig a vallomásoknál annyit jelent már, hogy punktum: porzót rá.

Ugy persze könnyen ment minden, hanem a mai fiatalságnál . . . Hiába, nem lehet az másképp, gyerekesednek az emberek, gyerekek pedig dajka, valóságos őrangyal kell, ki igazgassa, vezesse, minden bajtól megvédje.

S így történt, hogy Manczi néni fölcsapott Ilonka és Jenő őrangyalának.

Első gondja odairányult, hogy lépteiket irányította, még pedig rendesen úgy, hogy nap nap után találkozzanak. Mikor pedig találkoztak, akkor pillanatra sem tágitott volna mellőlük, hanem próbálta szavaikat, gondolataikat is irányítani, hogy végesvégtül azok is egy szóban találkozzanak, ebben a szóban:

— Szeretlek.

Csak hogy a mily könnyen ment az első, vagyis a fiatalok összehozása, olyan keservesen haladt a második rész, értem a vallomást. A néni hiába ment át az időről, érett gyümölcsről, vasuti szerencsétlenségről a szerelemre, itt nyomban árokba zökönt a társalgás s onnan aztán hat ökörrrel se lehetett volna kivontatni már többé. S ha Manczi néni minden jóakaratával valamit elért, akkor azt érte el mindössze,

hogy a fiatalok gyanus szemmel kezdték nézegetni az ő jó őrangyalukat, mint a ki hivatalosan akar beletalálni szívük rejtett titkaiba, hogy azután adandó alkalommal ellenük kovácsolhasson fegyvert azokból. A vén asszonyok a vásáros zsidónak is szerencsétlenséget hoznak, ha szembe jönnek vele, hogy édesíthetné meg tehát egy vén asszony jelenléte a szerelmi vallomást, vagy pláne a csókot, melynél a tanu annyira fölösleges, mint a sok kacskaringós zsinór a német ember bundáján.

Szóval Manczi néni véges végül fájó szívvel volt kénytelen tapasztalni, hogy bizony az ő őrangyali szereplése semmihogyan nem akar gyümölcsöt teremni. Hanem azért nem adta föl reményét végkép, még többet csüngött, lógott a szerelmesek nyakán. Valami azt sugta neki, hogy előbb utóbb mégis csak barázdába zökkenti őket.

Hanem annak a sok csüngés lógásnak az lett az eredménye, hogy a szerelmesekbe épen belefagyott minden szó, egymásra meredtek, akárcsak el akarták volna egymást nyelni és hallgattak hozzá mint a néma kapufélfa. S mikor Manczi néni mindenáron végét akarta vetni annak a kölcsönös hallgatásnak, akkor azt nyerte vele, hogy megszólaltak ugyan, de a megszólalásukban nem volt csöpp köszönet, mert őt szidták, őt — az őrangyalukat, szegény Manczi néni.

Szegény öreg el tudott volna keseredni, hogy megtudta hányat ütött az óra.

Véletlen jött a dolog nyitjára, épen mikor a lugas felé tartott egyszer.

**Változások a főrendiházban.** A báró *Thoroczkay* Viktor főispánná történt kinevezése folytán megüresedett titkári állásra a főrendiház elnöke felső-büki *Nagy István*, volt országgyűlési képviselőt nevezte ki. A kitüntetett felső-büki *Nagy Pálnak*, a 48-as idők parlamentje híres tagjának a fia s mint országgyűlési képviselő a nemzeti párt tagja, tudományos szakfőfia volt. A kitüntetés arra méltó egyéniséget talált. *Latkóczy Imre*, a kir. közgazgatási bíróság másodelnökének nevét a főrendiház igazoló bizottsága névjegyzékébe vette.

**Közös függő államadósság.** A függő államadósságunk ellenőrzésére kiküldött bizottság annak állapotairól a hivatalos lap a következőket jelenti:

A közös függő adósságnak közös költségen beváltandó 312 millió forintnyi összegből az 1894. t. c. cikk rendelkezései értelmében f. évi augusztus hó végeig 1. 5 és 50 frtosokban összesen bevonatot és mint törlesztett leiratot 199,310.451 frt — kr. ellenben még törlesztetlenül maradt 112,689.549 frt — kr.

Nevezetesen az 1 frtosjegyekből, melyekből 1894. évi július hó 24-én, mint az 1894. t. c. cikk életbeléptetésének napján még 57,883.361 frt — kr. forgalomban volt, folyó évi augusztus hó végeig bevonatot és mint törlesztett leiratot 57,193.881 frt — kr. ellenben még forgalomban maradt 689.550 frt — kr.

### A dunántúli jégkárosultak és az államsegély.

A dunántúli képviselők kezdeményezésére nagy arányokban indult meg azon mozgalom, mely a dunántúli jégkárosultakon akar segíteni. E célra a bizottság gyűjtéseket rendezett, melynek igen dícséretes eredménye lett eddig is, pedig a bizottság agítálására az összeg még mindig szaporodik. Intézkedések történtek a nagy tömeg nyomor megszüntetésére stb stb. mely körülményt oly örvendetesen vett mindenkor a bizottság tudomásul.

Hajh! de hátha még az állam is ráveti könyörületes tekintetét a jégkárosultak insé-

gére! — alapos lesz a segítség. Járt is ennek érdekében Dunántul valamennyi képviselője a miniszter úrnál.

A nagyérdemű bizottság folyó hó 6-án tartott ülése aztán felszínre vetette ama memorandum sorsát, melyet a bizottság a földmivelésügyi miniszter urhoz benyújtott a jégkárosultak érdekében. A memorandumban oly élénk színekkel festett nyomor nagy hatásal volt a miniszter urra és az államsegély meg is érkezett a vetőmagvak képében. Melyet azonban *oly sulyos feltételek mellett* osztat szét, hogy a bizottságban elnöklő *Lits Gyula* jelentése szerint, a lakosság kijelentette, hogy azt a *kereskedőnél olcsóbban megkapja*.

A Dunántul nyomorgó népe tehát elmondhatja a személyes meggyőződésekből élő *Darányi miniszternek*, hogy adtál uram segélyt, de egy csepp köszönet sincs benne.

## ORSZÁGGYÜLÉS

### A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 7.

Az után a taktikai győzelem után, a melyet az ellenzék tegnap kivívott s a melylyel elérte, hogy a napirend megállapítása nem következett be tegnap a miniszterelnök indítványa értelmében, a szélsőbaloldalon két áramlat keletkezett; az egyik még egy-két napig ki akarja huzni a vitát, a másik rész megelégette a dícsőséget és már ma végét akarja szakítani a napirend vitának. Hogy melyik áramlat kerekedik felül, azt csak a vita fogja eldönteni, nevezetesen az, hogy lesz-e elegendő szónoka az ellenzéknek.

### Bizalmatlansági indítvány a kormány iránt.

Az ülés elején kiosztották a képviselők között *Eötvös* Károly beadott indítványát, a melyet hétfőn fog megokolni és a mely a kormány iránt bizalmatlansági szavazatot javasol a Háznak azért, mert a kormány a kiegyezési javaslatok körül késedelmesen jár el.

Az indítvány így hangzik egész terjedelmében:

#### Indítvány.

Mint hogy Magyarországnak, mint független államnak, föltétlen joga van ahhoz, hogy ipari s bel- és külkereskedelmi ügyeit

a nemzeti érdekek megóvásával s egyedül a nemzeti jólét fentartása s fokozása érdekében külön vámterületen önálló vámtételekkel intézze;

minthogy e jogról lemondani, e jognak más állam érdekében való korlátozását megengedni s e jognak valóságos gyakorlását bármely érdekből elejteni, felfüggeszteni vagy elhalasztani a haza ellen való hűtlenségnek tekintjük;

minthogy Magyarországnak, mint független államnak e jogát csak más állammal szabad törvényhozási elhatározás mellett kötött nemzetközi szerződés korlátozhatja s ily szerződés is csak felmondásra vagy megszabott határidőre szólhat;

minthogy oly nemzetközi szerződésünk, mely az ország külön vámterületi jogát ideiglenesen is korlátozná, egy állammal sem áll fenn, sőt az Ausztriával fennállott vám- és kereskedelmi szövetségünk is a múlt 1897-ik évi december hó 31-én lejárt és meg nem újított és az e szövetség tényleges állapotának megfelelő s az 1898-ik évi I. t. cikkben megszabott ideiglenesség is a folyó év végén végleg megszűnik;

minthogy az 1867-iki ugynevezett kiegyezési törvényekben, valamint az azóta meghozott s azokkal kapcsolatos törvényekben az ellen, hogy Magyarország külön vámterületet szervezzen s köz- és nemzetgazdasági ügyeit függetlenül intézze, semmi közjogi vagy államjogi akadály nincs, sőt az 1867-ik évi XII. t. cz. 68. §-a, valamint az 1898-ik évi I. t. cz. valódi értelme más intézkedést meg nem enged, mint a külön vámterületnek önálló vámtételekkel való felállítását s végül

minthogy az ország közgazdasági s pénzügyi s ezekkel kapcsolatos legmagasb állami érdekei egyenesen megkövetelik, hogy nemzetünk minden anyagi és szellemi munkaereje egy a nyers-, mint az ipari termelés s a bel- és külkereskedelem terén Ausztria beavatkozásától menten, kizárólag saját nemzeti jólétünk érdekében használtassék fel:

ez okokból az országgyűlés sürgős feladata, hogy 1899. évi január 1-én életbelépő joghatálylyal Magyarország és társországai egész területén külön vámterület szerveztessék s az ehhez szükséges előintézkedések s ezek közt legelső sorban az önálló vámtételekre s nemzeti jegybank felállítására vonatkozó törvények és kormányzati rendelkezések megalkottassanak.

Mint hogy azonban báró *Bánffy Dezső* miniszterelnök urnak s miniszter társainak eddig köztudomásra jutott összes nyilatkozatai és eselekményei kétségtelenül azt bizonyítják, hogy ők az ország e nagy jogáról lemondani s ezzel az állam legfontosabb közgazdasági és pénzügyi érdekeit sulyosan megsérteni törekednek s minthogy bennük elegendő készséget s elegendő politikai képességet nem látunk arra nézve, hogy az évrök még hátralevő részében a nagy nemzeti jogokat és érdekeket megóvhassák:

ez okból kimondja a képviselőház, hogy báró *Bánffy Dezső miniszterelnök ur és miniszter társai iránt politikai bizalma nincs.*

Budapest, 1898. évi szeptember hó 6.

Beadják: *Kossuth Ferencz* s. k., *Madarász Imre* s. k., *Kubik Béla* s. k., *Papp Elek* s. k., *Meskó László* s. k., *Eötvös Károly* s. k., *Benyovszky Sándor gr.* s. k., *Rátkay László* s. k., *Lakatos Miklós* s. k., *Fáy István* s. k.

Tizenegyedfél órakor kezdődött az ülés bejelentésekkel. Az elnök közölte ezek során, hogy *Visontai Soma* az ülés végén fog interpellálni az orosz czár békemanifestuma tárgyában, *Mócsy Antal* pedig a serdülő ifjuság erkölcsének védelmére fogja felhívni a belügyminisztert egy interpelláció alakjában.

### Vita a napirend felett.

Ezzel áttért a Ház a napirend vitájának folytatására.

Az első szónok *Gullner Gyula* volt, a ki

A szerelmesek hogyan hogysem egyszer *Manczi néni* tudtán kívül adtak légyottot egymásnak. Mikor találkoztak, első zavarukban hallgattak s arra még nagyobb zavarba jöttek, mire végesvégiül *Jenő* elfohászkozta magát:

— Juj az a *Manczi néni!*

— Bizony az a *Manczi néni* — hagyta rá *Ilonka*.

— Örökké a nyakunkon van.

— Perczre sem ígít mellőlünk.

— El se tudom mondani . . . izé . . .

— Izé . . . mit nem tud elmondani, *Jenő?*

— Kérdi *Ilonka* ártatlanul.

— Hogy . . . hogy — akadozott *Jenő*, bebunyta a szemét s úgy nyögte ki — hogy hogy szeretlek. Az a *Manczi néni* . . .

Tovább nem tudta folytatni, mert *Ilonka* ölébe perdül szakasztott úgy, mint *Manczi néni* csinálta annak idején, vagy negyven évvel ezelőtt.

Az öreg pedig egészen ki volt kelve a formájából. Lába a földbe gyökeresedett a lugason kívül, mikor arra a keserves meggyőződésre kellett virradnia, hogy a fiatalok haragusznak rája . . . ő rá . . . az ő egyetlen jóakarójukra. Fölfordult a világ. Alig volt annyi ereje, hogy elvonszolja magát a lugas alá számon kérendő a fiatalok hálátlanságát.

Mikor belépett, egymás karjaiban találta az ő pártfogoltjait. Meg nem állhatta, hogy ne köhögjön egyet, arra a köhögésre pedig úgy szétperdültek a szerelmesek mint a jégcsap darabjai, mely a háztetőről esik alá.

*Ilonka Manczi néni* nyakába borult s elkezdte ölelgetni, csókolni s folyton azt hajtotta:

— *Manczi néni*, édes kedves *Manczi néni*.

Bizonyosan azzal akarta megkérlelni, hogy meg ne szidja s meg ne mondja senkinek, mit az imént látott. Még *Jenő* is megragadta kezét, szorongatta, a hogy egy zavart embertől telik s ő is csak azt hajtotta egyre.

— *Manczi néni* . . . édes kedves *Manczi néni*.

*Manczi néni* pedig nem tudta, mit gondoljon fölülük, egyszer szidják s a másik perczen meg csaknem fölfalják csupa szeretetből. *Manó* látott még ilyen embereket! Kiszabadította magát s szemrehányó szóval fordult feléjük:

— Hát engem ölelgettek, a helyett hogy egymást ölelnétek?

A fiatalok tétova tekintettel meredtek hol a néni, hol meg egymásra.

— No lesz, vagy nem lesz? — kommandirozott a néni igazi szerepébe zökkenve — hadd látom po, hogyan szeretitek egymást. Egy . . . kettő . . .

Mire a három következett volna, arra a szerelmesek tényleg egymás karjaiba borultak. Ajakuk túlradó boldogsággal önkénytelen azt rebegette:

— A *Manczi néni*, oh a *Manczi néni!*

A *Manczi néni* pedig nem szólt semmit. Két szeme könybe lábadt s jóformán arra gondolt, hej! be boldog is az emberfia, míg fiatal.

főképpen Gajári Ödön tegnapi beszédével polemizált. Védelmezte az ellenzék azon vád ellen, hogy argumentum helyett gyanusit, holott jól tudja, hogy mi a kormány szándéka a kiegyezés körül abban az esetben, ha Ausztriában a javaslatok nem emelkednek törvényerőre alkotmányos parlamentáris uton. A miniszterelnök szívesen hivatkozik Deák Ferencz alkotására a mikor valamibe kapaszkodnia kell, de egy bombasztikus mondás és a hatás kedvéért minduntalan megsérti ez alaptörvényt. Az 1867: XII. t.-cz. 64. §. és az 1898. évi I. t.-cz. világosan rendeli a végleges és nem provizórium által való rendezését a gazdasági viszonyoknak, ezzel szemben a miniszterelnök játszik a szakvakkal, fölfelé kaczerkodik, okoskodik és a végén akarattal félremagyarázza a törvényt, hogy kijátszhassa, de azért hirdeti lefelé az önálló vámterület berendezésére való készséget és a törvénytiszteletet, fölfelé ellenben szolgálatkész és vállalkozik a gazdasági közösségnek minden áron való fenntartására. Igenis, vannak a politikai életnek szabályai, de e szabályok között a legfőbb az *őszinteség*. A miniszterelnök indítványát nem fogadja el.

Horánszky Nándor pártja nevében kijelentette, hogy amíg a kormány teljes őszinteséggel és körülményesen nem nyilatkozott a kiegyezés kérdésének egész komplexumáról és tervéről, addig az ellenzék *semmiféle napirendet* nem fogad el. (Zajos helyeslés.) Rossz bizonyítványt állított ki a miniszterelnök Magyarországról, olyan hitványnak mondotta, hogy *tönkre megy*, ha az önálló vámterület kellene berendezni, *megszégyenítette Magyarországot és kiszolgáltatta Ausztriának*, mert az osztrák kormány bátran hivatkozhatik a miniszterelnök nyilatkozatára ezek után s joggal állithatja, hogy örüljön Magyarországnak, ha Ausztriával gazdasági közösséget tarthat fenn, mert különben elpusztulna. Ezt köszönheti Magyarországnak báró Bánffy Dezsőnek. Ezért nem lehet iránta bizalommal és indítványához nem járul.

Pulszky Ágost: Országos érdek ez, hogy ne tűnjék föl olyan színben Magyarország, mintha itt is kezdődne a bomlás, mintha a magyar képviselőház is közel volna ahhoz, hogy munkaképtelen legyen. A második országos érdek, hogy jövő gazdasági fejlődésünknek kiegyezés vagy önálló rendezkedés által megvegyük állandó, biztos alapját s hogy sem parlamentáris kisorsú ellenzék érdekeiből, sem a kormányzati könnyebbség kedvéért ne történjenek olyan nyilatkozatok, amelyek később hátrányosak lehetnek az ország gazdasági érdekeire nézve. Ez az érdek lebeg a kormány szemei előtt és ezért elfogadja a napirendet.

Pulszky beszédje alatt az ellenzék folytonosan közbekiáltott. Bánffy és őt a legkülönbözőbb kifejezésekkel illették, chochoztak, nevetek. Pulszky ezért beszédje végén annyira ingerült lett, hogy a padra csapott, amire az ellenzék még jobban kaczagott.

*Szilágyi* meg is intette az ellenzékot.

Utána 5 perc szünet következett.

Szünet után *Rakovszky* István, *Makkfalvay* Géza, majd *Horánszky* Nándor és *Károlyi* Sándor gróf személyes kérdésben kérnek szót, *Ivánka* és *Mócsy* Antal a napirend ellen beszélnek.

Az interpellációkra kerülvén a sor, *Visontai* Soma a miniszterelnököt interpellálta meg, hogy az orosz czár javaslatával szemben a külügyi kormány milyen állásponton van.

*Mócsy* Antal a serdülő ifjuság erkölcsének a könyvárusok általi megrontása ügyében interpellált.

Az ülés vége 2 óra után.

## A kormány jótéteménye Nagyváradal.

— A mamelukság ára. —

Nagyvárad városa vajmi keveset élvezett eddig az állam kegyéből. A mi haladás, fejlődés emelte ezt a szegény várost, azt mind a saját szegénységünkben csináltuk.

A régebben tőlünk elvitt pénzügyigazgatóságot visszakaptuk, mert az állam érdeke ugy parancsolta; a postaigazgatóságot csak azért nem vitték el tőlünk, mert — a város hozzá-

járult a palota építéséhez. A kir. táblát megkaptuk, mert előljártunk a nagy licitálásban s olyan kötelezettséget is magunkra vállaltunk, a mit — valljuk be — most nem bírnánk beváltani. De különben az igazságszolgáltatás érdeke is azt követelte, hogy Nagyváradon legyen a kir. tábla.

Rengeteg pénzt beleöltünk a kaszárnyákba s most már a legloyalisabb, előkelő városatyáink is azon tűnődnek, hogy helyes volt-e ezekre annyi pénzt kiadni.

Kaptunk állami reáliskolát, de olyan kötelezettségek mellett, hogy az ezzel járó terhekből nagyon is bőven kijutott a városnak.

Ez ideig csak birtuk valahogy a rengeteg kiadásokat, mert segélyre volt a városnak az 1 millió és 800 ezer frt regále megváltási összeg.

Most azonban már ez is nagyon fogytán van, s ott állunk, hogy ezt az évet Nagyvárad városa tetemes deficizzel fogja zárni, vagy a közérdek rovására a legszükségesebbeket is a jobb jövőre hagyja.

Ha eddig Nagyvárad megadással viselte az állam mostoha gondoskodását, sőt gavallér módra viselkedett, most már méltán elvárhatná az államtól, hogy egyes kérdéseknél egy kis méltányosságot tapasztaljon.

Nagyvárad város állandó választmánya tegnap két olyan ügygel foglalkozott, amelyekből nem nagyon ragyog ki az állam jóakarátának a sugara.

*Gyulán* a honvéd-huszárok 'lóállományára nem volt kedvező az ottani laktanya s évenként tetemes kára volt a honvédkincstárnak a baj miatt. A katonai kincstár szempontjából szükséges a honvéd-huszárság más helyre áthelyezése.

S van-e még olyan város, ahol annyi készséggel kapnának egy új kaszárnya építésén, mint Nagyváradon?

A nagyváradai honvéd-huszár laktanyának még az elmúlt őszön kellett volna kiépülni, azonban a honvédelmi és belügyi miniszteriumokban addig huzták, halasztották a dolgot, hogy csak ez év tavaszán került le a jóváhagyott terv Nagyvárad városához. Ennek daczára a miniszter szorította, hogy még ez év október elsejére teljesen készen legyen a laktanya s abba beköltözhessen az áthelyezett huszárság.

A várossal a szerződés ilyen értelemben van megkötve s a gyulai huszárparancsnokság is megkapta már jó régen az átköltözködési parancsot.

Az építés vállalkozó ehhez az időponthoz tartotta magát s a laktanya már teljesen elkészült, csupán pár napra terjedő kövezési munka van még hátra. Október elsején, sőt még előbb is átveheti a honvédség.

Az utolsó perczen aztán arra ébredtek a miniszteriumban, hogy egy télen át száradni kell, a szakértők által most is száraznak talált épületeknek s így a honvéd-huszárság csak a jövő év május elsején foglalhatja el az új laktanyát. A miniszter az átköltözködési parancsot vissza is kérte a gyulai parancsnokságtól.

Ez a hír terjedt mindjobban, mire dr. *Bulyovszky* József, Nagyvárad város polgármestere előterjesztést tett a miniszterhez, hogy a laktanya a kikötött időre teljesen kész, átvehető, tehát mennyiben igaz a mindjobban szálló hír.

Hát meg is jött a polgármesternek a válasz. A honvédelmi miniszter tényleg azt rendelte el, hogy a honvéd lovasság csak a jövő év május havában költözzék Nagyváradra.

Még ez nem a legnagyobb baj, de az már

érzékeny veszteség lenne a város pénztárára, hogy a félévi bérösszegetől, vagy legalább a 250.000 frt építési költség félévi kamatától esnék el Nagyvárad. Ez pedig tetemes összeg.

Ezzel a miniszteri jóakarattal szemben a városi tanács javasolni fogja a holnapi városi közgyűlésnek, hogy irjon fel a honvédelmi és belügyminiszterhez a város megkárosításának elhárítása iránt, kellőleg felvilágosítva az állam szerződésbeli kötelezettségéről.

Nagyvárad városa a reáliskolának olyan palotát emelt, amilyen alig van még másutt, az egész vidéken. Évenként a tanárok fizetéséhez 4000 frttal járul a város, s viseli az épület fenntartásával járó költségeket.

A kultuszminiszter most még ráadásul azt kívánja Nagyvárad városától, hogy az egész épület fűtését szintén a város viselje.

Ez már több, mint a mit a város megbir.

Régebbi ígéretét a leányiskola építésének állami hozzájárulására nézve a miniszter visszavonta. Ennek az építése igazán sürgős s ilyen terhes kiadásokkal a miniszter lehetetlenné teszi.

A város iránt egy mákszemnyi jóakarattal mellett az lenne az állam kötelessége, hogy venné át teljes gondozásba a reáliskola épületét s az így felszabadult különféle hozzájárulással valamit tehetne Nagyvárad az iskolák építésénél. Hisz Nagyvárad a reáliskola palotájával már is többet adott, mint a mit az állam igényelhetett volna.

A tanács javasolja, hogy a közgyűlés irjon fel a miniszterhez, kérve, hogy álljon el attól a kívánságtól, miszerint a reáliskolát a város fűtse.

Igy kell a városnak minden dologban egy kis engedelményt kikunyorálni a miniszterektől, daczára, hogy olyan engedelmes, jó mamelukok vagyunk, s hogy olyan »nagynevű képviselőnk» van.

Egy kis méltányosság szegény városunkra is ráférne már.

## Dreyfus-ügy.

Párisból érkezett hírek szerint, a Dreyfus pör revízióját a minisztertanács elrendelte. Ez elhatározás különben azon tényről kezdve, hogy *Cavaignac* hadügyminiszter beadta lemondását — várható volt a minisztertanácstól.

A francia miniszterek megtették a magukét, hogy az örökös izgalomnak véget vessenek, melyet a Dreyfus-ügyben minden egyes esemény felmerülése után mesterségesen szítottak.

Táviratunk a következők:

**Budapest, szept. 7.** (Saját tud. táv.) Párisból távirják: A francia kormány a mai napon megtartott miniszter-tanácson egyhangulag hozott határozattal **elrendelte a Dreyfus-ügy revízióját.** A gyarmatügyi miniszter ennek következtében táviratilag fog intézkedni, hogy Dreyfus Alfréd kapitány az Ördög-szigetéről visszashállítsák Párisba.

**Budapest, szept. 7.** (Saj. tud. táv.) Párisból távirják: A miniszter-tanács határozatának híre *Walsin Esterházyt* igen kellemetlenül érintette. Ujságíró barátai vitték meg neki a hírt s midőn másodizben felkeresték, már nem volt lakásán található, valószínűnek tartják, hogy megszökött.

**Budapest, szept. 7.** (Saját tud. táv.) Párisból távirják: *Walsin Esterházy* szökésének hire nagy megütközést tett nemcsak a nagy tömegben, hanem még inkább a Dreyfus-ügynek Párisban élő tagjainál, kik között inkább van terhelve *du Paty de Clam*, Cavaignac unokaöccse, kit részesnek mondanak a Henry-féle hamisításban. Pár nappal ezelőtt írta ugyanis *Reinach* a *Siécle*-ben, hogy a hamisított iratok elkészítésében Henry nem volt sem elég ravasz, sem elég ügyes és ezen munkában *du Paty de Clam* segített neki. A Dreyfus-párti ujságok rögtön elfogatását követelik.

**Budapest, szept. 7.** (Saját tud. táv.) *Du Paty de Clam* elfogatása küszöbön van.

## Nagyvárad város közügyei.

### A közgyűlés tárgysorozata.

Zajos, élénk közgyűlése lesz holnap Nagyvárad város törvényhatóságának.

A tárgysorozat ugyan nem hosszú, de több olyan ügyet ölel fel, amelyeknél heves jelenetek várhatók.

Érdekes pontja lesz a közgyűlésnek a polgármester által adandó válasz néhány korábbi interpellációra.

A tárgysorozat a következő:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1898. évi szeptember hó 9-én esetleg következő napjain mindenkor d. u. 3 órákor tartandó rendes havi közgyűlésében a következő ügyek fognak tárgyalatni:

1. Polgármesteri havi jelentés.
2. A földmivelésügyi m. kir. miniszter urnak a sertésvásártér elhelyezése tárgyában kelt s a kért időhaladékot megadó leirata, s az erre vonatkozó tanácsi előterjesztés.
3. Bárány Fejérváry Géza honvédelmi miniszter ur köszönő leirata, a honvédszár laktanya elnevezése tárgyában.
4. A m. kir. honvédelmi miniszter ur leirata, a honvédszár laktanyának ez évbéli át nem vehetése tárgyában, s az erre vonatkozó tanácsi előterjesztés.
5. A tanács javaslata a főreáliskola fenntartásából a város pénztárát terhelő kiadások alól leendő felmentés iránt intézendő felirat tárgyában.
6. U. annak jelentése a járványkórház felépítése tárgyában tartott árlejtés eredményéről.
7. U. annak előterjesztése a Köröspart erődítésekre szükséges kölcsönösszeg felvétele tárgyában megtartott ajánlati tárgyalásról.
8. U. az a Köröspart megerősítéséhez szükséges kőanyag szállítására a »kissebesi gránitkő bányák részvénytársasággal« megkötött szerződést,
9. U. az Incze Lajossal megkötött térbérszerződést.
10. U. az a Pankolics Károlyljal megkötött földbérleti szerződést,
11. U. az Kocsis Sándorral megkötött földbérleti szerződést,
12. U. az a Weimann Bélával, Mihelfi Pál és Steiner M. Alberttel az általuk megvett nagypiaczi telkekre megkötött szerződést betervezi.
13. U. annak előterjesztése a »Három rózsza« épület bérletére nézve Vass Imrével kötött szerződés meghosszabbítása iránt.
14. U. annak előterjesztése a »Szeles« korcsma bérletének özv. Bauman Vinczénével leendő meghosszabbítása iránt.
15. U. annak javaslata Rendes Vilmosnak a színház építése ügyében tett indítványára.
16. U. annak jelentése, Szokoly Tamás és társainak a hullaház építése ellen beadott felebezésére vonatkozólag.
17. U. annak javaslata a Kert-utcától a

honvéd hadapród-iskoláig terjedő ut kisérlése tárgyában.

18. U. annak javaslata a Dunának Baja mellett leendő áthidalása iránt nevezett törvényhatóság részéről intézett felirat pártolása tárgyában.

19. A polgármester előterjesztése a bor- és husfogyasztási adó megváltására alakítandó bizottság megválasztása iránt.

Miről, midőn a tvhatósági bizottság t. tagjait értesíteni szerencsém van, egyszersmind tudatom, hogy a közgyűlési tárgyak az ülést megelőző napon a városház tanácstermében kitéve lesznek, s bárki által megtekinthetők.

Nagyvárad, 1898. szept. hó 7.

Komlóssy József,  
tb. főjegyző.

## UJDONSÁGOK.

### TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Szeptember 10. Orvosok gyűlése az Orvos-Egylet helyiségében d. u. 5 órákor.

Szeptember 10-11. A lövészegylet szabad díjlövészete. Szeptember 18. A kerékpáregylet virágkorzója délután a Sporttéren.

Szeptember 24-25. Lóversenyek a nagyvárad gyepen.

\* **Kisasszony napja.** A Mária tiszteletére rendelt ünnepek egyik legnagyobbikát, boldogságos Szűz születésének emlékét őríti ma a katolikus világ. Minden családban ünnepszamba megy a családfelek születésének napja, mennyivel inkább illik megünnepelnünk az Üdvözítő szent anyjának születés napját. Az összes templomban ünnepi istentiszteletek lesznek. A Szent-László templomban ma reggel 9 órákor áldja meg *Vinkler József* val. püspök az új, diszes Szent Antal szobrot, a melynek talapzatánál levő perselybe gyűlt összegből a szegények részére kenyeret vásárolnak. A szent misét szintén *Vinkler* püspök, a szent beszéd pedig dr. *Vucskics* Gyula plébános tartja. — Az olasz plébánia templomban délelőtt 9 órákor mutatja be a Mindenhatónak első szent miséjét *Kozias* Gusztáv, a nagyvárad egyházmegye ifju áldozára, *Palotay* László apát-kanonok manuductorsága mellett. A szent beszéd *Pák* Emil segédlelkész mondja.

\* **Ferencz Salvator főherczeg ezredparancsnok.** A hivatalos lap tegnapi száma a következő legfelsőbb kinevezést közli:

Ő császári és apostoli királyi Fellege méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni: *Ferencz Salvator* főherczeg ur ő cs. és kir. fenségét, ezredest a tiroli 4. császárhadász ezrednél, az Albrecht porosz herczeg 6. sz. dragonyos ezred parancsnokává.

\* **Kápolna megáldás Debreczenben.** A »*Mi Asszonyunkról*« nevezett szegény Iskola-nővérek debreczeni kolostorában a napokban történt a csinos kápolna megáldása. Maga a kápolna ép úgy, mint felszerelése azt az áhitatra gerjesztő jó hatást teszi a szemlélőre, melyet az apácák kápolnáiban általában tenni szoktak. Különösen a *művészi kivitelű oltár* ragadja meg a figyelmet; rajta három szép szobormű: *Jézus legszentebb szive*, *Szent Anna* és *Szent Lőrincz*. Az első, kinek a tiszteletére az egész kápolna van; a másik kettő pedig védőszentje a két nagylelkű alapítónak: *Svetitsnének* és dr. *Schlauch Lőrincz* biboros-püspökünk Ő Eminentiajának. A megáldást *Wolafka Nándor* dr., v. püspök végezte s aztán ugyan ő énekes misét mondott, mely alatt *Artinovic Antalné*, *Csapó Etelka*, *Adamek Irma*, *Fábián Juliska* és *Margit*, *Kele-*

*men Mariska*, *Scharinger Gizella*, *Kocsmáros Janka* és *Alber Lujza* szebbnél-szebb énekekkel (részint harmonium kísérettel, részint a la capella) emelték a jelenlevő apácák és közönség áhitatát. Evangelium után a püspök, amely rövid, ép oly emelkedett, szép beszédet intézett a kolostor lakóihoz, buzdítván őket a kötelességek teljesítésén kívül a Legszentebb szív, Oltári szentség kiváló tiszteletére, Szt. Anna és Szent Lőrincz példájának követésére s a két nemeskeblű alapító iránti kegyeletes hálaára.

\* **Dr. Székely István bucsuzása.** Dr. *Székely* Istvánnak, a budapesti egyetem új tanárának távozása alkalmából bucsuvacsorát rendezett tegnap a helybeli papnövelde előjárósága. A kedélyes lakomán résztvettek *Palotay* László és dr. *Bognár* István apát-kanonokok, dr. *Bozóky* Alajos jogakadémiai igazgató, dr. *Molnár* Imre jogakadémiai tanár, *Kucsovsky* Lajos tb. kanonok, *Székely* Sándor káptalani számvevő, *Sztárrill* Ferencz építész, dr. *Karácsonyi* János és dr. *Vucskics* Gyula plébánosok, *Makucz* Ernő zárdalelkész, a papnöveldei tanárok és előjárók és számosan a fiatal papságból, kik a távozonak tanítványai voltak. Az első felköszöntőt dr. *Bognár* István prorektor mondotta a távozóra, örömet fejezve ki, hogy ő, volt egyetemi tanszékén ilyen derék utódot nyert az új tanárban. Utána *Palotay* László emelt poharat arra, aki Nagyváradnak szülötte, a városnak és az egyházmegyének volt eddig munkása, dísz, most pedig az egész ország egyházmegyéitől összeragelt levitákat fogja oktatai tudományra, vallás és hazafiságra s hiszi, hogy ott is dicsőségére fog válni szülővárosának és egyházmegyéjének. Kéri, hogy ott is tartsa meg szeretetében, barátságában azokat, akiket itthon s akikhez oly őszinte testvéri szívvél viseltetett. Dr. *Bozóky* Alajos humoros toasztban fejezte ki örömet a felett, hogy a nagyvárad jogakadémia hitszónoka egyetemi katedrába került. Azt kívánja neki, hogy el ne gázolja — a villamos. *Kucsovsky* Lajos a tanári testület nevében mondott Isten hozzádot a bucsuzónak. Dr. *Székely* István első sorban legnagyobb jóltevőjéről dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspökről emlékezik meg hálás szívvél, akinek a támogatása idáig segítette, majd *Palotay* kanonoknak atyai barátságát és dr. *Bognár* rektor jóindulatát köszöni meg s kéri egyuttal volt kollégáit, tanítványait és paptársait, tartsák meg továbbra is szeretetükben, barátságukban. Dr. *Némethy* Gyula pompásan sikerült, tréfás hangú verses köszöntőben mond áldomást a távozóra s befoglalja abba a nem rég távozott két volt theologiai tanárt, dr. *Karácsonyi* és dr. *Vucskics* plébánosokat is. Ez utóbbiak, továbbá dr. *Molnár* Imre és a rokonság nevében *Székely* Sándor mondtak még toasztokat s vig hangulatban sokáig maradt még együtt a társaság. Az új egyetemi tanár pénteken távozik el városunkból s a jövő héten megkezdí előadásait Budapesten.

\* **Kitörölt főrendek.** A főrendiház igazoló bizottsága báró *Orczy* Béla országbíró nevét a »Bárók« névjegyzékéből, miután vagyoni képesítése megszűnt, kitörölte; ugyszintén gróf *Gyürky* Ábrahám örökös jogu főrendiházi tag nevét, miután vagyoni képesítésének megszűntét bejelentette, a főrendek jegyzékéből kitörölte.

\* **Indítván a színházügyben.** Részletesen ismertettük *Rendes* Vilmos törvényhatósági tag azon indítványát, melyben a Bazár-szoros kisajátítandó terület vonalának megállapítását, továbbá a kisajátítás részletes költségvetésének elkészítésének határozatilag leendő kimondását indítványozza. Az indítvány nem egyéb, mint akadémikusok a színháznak a Bémer-téren

leendő felépítése ellen. Ezt már mi is kimutattuk s a városi tanács szintén felösmerte. Ez okból olyan javaslatot terjeszt a közgyűlés elé, mely szerint az indítványhoz a törvényhatóság nem járulhat. A kisajátítási eljárás ezután lesz folyamatban s csak ennek eredményéhez képest lesz a költség kimutatható

\* **A pénzügyi palota építése.** A nagyváradi pénzügyi palota építésének kérdése nagyon lassan jut dűlőre s a huza-vonával elérheti a város azt, hogy az építkezés elmarad. A palotát az irgalmas rend szándékozik felépíteni a Fő-utca és Sztaroveszky-utca sarkán levő nagy üres telekre. A szépművészeti és közlekedési szakbizottság azt javasolta, hogy a palota a rendházzal egy vonalba építtessék s az így a Fő-utczára fennmaradó 536 négyszögletes területet a város fizesse meg a rendnek. Az irgalmas rend egy újabb helyszínrajzot mutatott be a városnak, a mely szerint az új épület a mostani kőfalnál a Fő-utczán 2 méterrel beljebb emelgetnék; az így köztérnek maradó területért a rend semmi kárpótlást nem kíván. A városi tanácsban sokat vitatkoztak a kérdés felett. *Ragány* János főszámvevő különösen azt hangsúlyozta, hogy a városnak nincsen pénze az 536 négyszögletes terület megváltására. Végre is a kérdést elhalasztották, a míg a szakbizottság a rend által újabb bemutatott helyszínrajzot felülbírálja.

\* **A főkapitány itthon.** Ifj. *Rimler* Károly rendőrkapitány üdüléséből Nagyváradra visszatért s átvette hivatala vezetését.

\* **Kártérítés a fogyasztási adókért.** Az év végével a fogyasztási adók kezelését, tudvalevőleg az államkincstár saját kezelésébe veszi s így a városok és községek jövőre a fogyasztási adók bérlete által nyert összegektől elesnek. A községek és törvényhatóságok pénztárára eső veszteségek némi ellensúlyozásául a pénzügyminiszter megváltás címén bizonyos összeget akar juttatni. Nagyvárad városát is közérőre érdekli ez a dolog s igen lényeges, hogy a borítal és hus fogyasztási adó megváltása címén milyen összegű kárpótlást nyer az állampénztártól. Az egyezkedési tárgyalás a városra nézve szeptember hó 28-án lesz; a bizottságban Nagyvárad városát dr. *Bulyovszky* József polgármester és *Ragány* János főszámvevő fogják képviselni.

\* **A járvány kórház építése.** A járvány kórháznál négy pavillon szükséges, a tanács azonban egyelőre csak 2 pavillon építését javasolja, mintegy 32,000 frtnyi költségvetéssel. Ez összegből azonban a legelőnyösebb vállalkozó: *Incze* Lajos 22 és  $\frac{1}{4}$  %-ot, vagyis 7100 frtot engedett s így a járványkórház 2 pavillonnal s más szükséges építkezésekkel 25,000 frtba kerül. Ha az építkezés tartama alatt a város a másik két pavillon építését is elrendelné, köteles a vállalkozó a mostani engedmény mellett ezeket is elkészíteni.

\* **A tanács kegyeletértéke.** A váradoszi-i temetőben már földél alatt van a bonczház, a melynek építését *Szokoly* Tamás és társai megfélebbzték. Az állandó választmány tegnap foglalkozott a kérdéssel s a felelősséggel. Az előterjesztett javaslat mindenképp igyekszik czáfolni a felelősség pontjait, s mintha éreznék a dolog súlyos voltát, különösen azt igyekszik czáfolni, hogy a kegyelet nem sértegett meg, mivel a sírásó nyilatkozata szerint az épület helyén nem voltak sírok. Főként azal védekezik a javaslat, hogy a hozzátartozók közül senki sem ment panaszra. Még ha lett volna ott sír, a sírásó hibás, mert meg lett kérdezve. A közeli házak később épültek, s mivel a temető már régebben ott volt, türni tartoznak a bonczház közelségét. Legérdekeesebb a javaslatban, hogy *Szokoly* Tamás és társainak felelősségét adják ki az iratokkal

a polgármesternek, miszerint a *felelősség tartalmának megtorlása* végett büntügyi uton tegye meg a szükséges lépéseket. Természetesen a javaslat azzal végződik, hogy az *alaptalan*-felelősséget utasítsa el a közgyűlés. — Az állandó választmány tanácskozása folytán *Ragány* János azonban más értelemben szólalt fel. Izgatott a Réten a nép, de ő sincs megnyugtatta. A bonczház rossz helyen van, mert ott sokan járnak a temetőbe. A közgyűlés nem hatalmazta fel arra a tanácsot, hogy arra a helyre építtessék a bonczházat. A javaslatot természetesen a tanács azért elfogadta, de a holnapi közgyűlésen nagy vitát fog provokálni ez erőszakosság, az bizonyos. — A dologhoz csak egy kérdést fűzünk. Mi is felsoroltuk, hogy kiknek a sírja fölé emelték a bonczházat. A halottak anyakönyvében mindazon a dátumon van beírva. Megtudná-e mutatni a tanács, hogy hol van ezeknek a sírjuk?

\* **Alapítvány adományozás.** Biharvármegye rendkívüli közgyűlése a gr. *Buttler*-féle alapítványi helyre a Ludovika akadémiába első helyen *Jancsó* Emilt, második helyen *Csete* Mihályt és *Unterreiner* Mihályt ajánlotta. A honvédelmi miniszter értesítette Biharvármegyét, hogy tekintettel arra, miszerint *Jancsó* Emil és *Csete* Mihály már állítás-köteles sorban vannak, *Unterreiner* Mihálynak adományozta az alapítványi helyet.

\* **A deficit réme.** Ez a kellemetlen vendég beköszöndött Nagyvárad város háztartásába. *Ragány* János főszámvevő a tanács tegnapi ülésén mutatta be Nagyvárad város gazdálkodásának a most folyó év első feléről szóló kimutatását, hogy a fél évi szomorú eredményhez képest a költségvetés egyes rovatánál hitelátruházást és póthitel engedélyezését kérhessék a közgyűléstől. Hogy a második félév sem kecsegtet valami vérmes reményekkel, sajnos mutatja az a körülmény, miszerint az e tekintetben legilletékesebb városi tisztviselő: a főszámvevő felhívta a tanács figyelmét arra, miszerint tartózkodni kell minden mellőzhető kiadástól, ha azt akarjuk, hogy az év végén nagyobb deficit ne legyen. Mint értesülünk, az első félévben mutatkozó deficit tekintélyes számu ezrekre rug.

\* **Névmagyarosító kispapok.** A hivatalos lap mai száma jelenti: kiskoru *Varsita* András zirczi cisztercita rendű növendék vezetőkénekét „*Villányira*“, *Mayer* Lajos ugyanoda való papnövendék „*Major*“-ra magyarosította.

\* **Kevés a víz.** A vízmű telepen most készíttik a kibővítést, amelynek nagy eredményt jósolnak. Egy új gépet állítanak be, továbbá új kutat és egy 150 méteres hosszú vízgyűjtő galériát készíttene, amelynek az a célja, hogy a föld rétegében most elhúzódó vizeket összegyűjtve a kutakat táplálja. A munkálatok némileg gátolják a vízmű akadálytalan működését s ez okból a polgármester a következő felhívást bocsátotta ki: Felhívom a város közönségét, hogy a vízmű telepen folytatott építkezés folytán előálló vízhiány miatt a vízvezeteki vizet csakis a legszükségesebbre használja, mert ellenkező esetben a városi tanács kénytelenítve lesz a vízvezeték elzárására vonatkozólag az intézkedéseket megtenni. Nagyvárad, 1898. szept. 7. Dr. *Bulyovszky* József, polgármester.

\* **A Kommendáns-rét eladása.** A város törvényhatósági bizottságának egy része mozgalmat indított tudvalevőleg az iránt, hogy az összes állatvásárokat a Kommendáns-rétre összpontosítsa Nagyvárad városa. A Kommendáns-rét azonban a nagyváradi I. szert. káptalané. Dr. *Bulyovszky* József polgármester, a mozgalmról amint értesült, átiratban megkereste a főtsz. káptalant arra nézve, hogy hajlandó-e

a Kommendáns-rétet a jelzett célra a városnak átadni s milyen feltételek alatt. Mint értesülünk, a káptalan hétfőn tartott ülésében tárgyalta a polgármester átiratát. *Kimondotta, hogy a Kommendáns-rétet egyáltalán nem hajlandó eladni.* A rétre gazdasági és háztartási tekintetből szüksége van. Kiemelítvőbbá, hogy különösen a vásárok összpontosítása céljára nem adja a területet, mert, Nagyvárad városa nagy költséggel létesítette a megfelelő barom és lóvásár-teret s ezek mellett csekély költséggel czélszerűen létesíthető a sertésvásártér is. A Kommendáns-rét eladását tehát a közérdek nem kívánja.

\* **Teke-verseny.** Vasárnap kezdődött a nagyváradi katolikus Kör kertjében a szezon záró teke-verseny, azonban az egészséges kedvelést és szórakozást kedvelők nem voltak elég szerencsések, hogy elvigyék az arany és ezüst díjakat. Az így félben maradt versenyt ma, csütörtökön délután folytatják. A kugli-matadorok ma valószínűleg több szerencsével versenyeznek az értékes díjakért. A verseny délután 3 órakor kezdődik.

\* **A nagyváradi pályaház kibővítése.** A nagyváradi vasut állomás pályaházának mostani állapota a sok rimánkodás, felterjesztés után végre a miniszter érdeklődését is felkeltette s a többi vasut állomások kiépítésére felvett milliók mellett a nagyváradi állomás kibővítésére is előirányzott 200 ezer forintot. A nagyváradi állomás kibővítését a jövő évben kellene megkezdeni. Hét terv készült a kibővítésre, a melyek közül a miniszteriumban még nem választottak. A pályaház jobb és balszárnyát bővítenék toldalék épülettel ki s a középső épületet emeletesre építtetik.

\* **Próbavilágítás.** A nagyváradi m. kir. honvéhadapród iskolában tegnap este megjelent *Láhner* m. kir. honvédtábornok, hogy tanuja legyen a villanyos próbavilágításnak. A tábornok kíséretében voltak: *Rubasztsuk* főhadbiztos, *Lukács* m. kir. honvédtábornagy, *Major* Miklós a hadapródiskola parancsnoka, *Neuschloss* Marczel kir. tanácsos, *Steltka* mérnök, *Eisler* építész és *Harls* Mór. *Láhner* tábornok, kit *Major* parancsnok és *Neuschloss* vezették a gyönyörűen kivilágított termekbe, mindent megtekintett s ismételt legteljesebb elismerését fejezte ki a próbavilágítás sikere felett. Azt óhajtott, hogy a világítás ezentul is oly kitűnően váljék be, mint ezuttal. Ezzel kapcsolatban felemlítjük, hogy a m. kir. honvédelmi miniszter már intézkedett a leendő hadapródok behívása ügyében; a felvételi vizsgálatok szeptember 26-ika és 30-ika között fognak megtartatni. A hadapród iskola ünnepélyes megnyitása október 4-én lesz, király ő felsége nevenapján.

\* **Bekisért bolondos asszony.** A kis hidon tegnap délután négy óra körül nagy népcsődületet okozott egy bolondos asszony, akivel már sok baja volt a rendőrségnek. A szerencsétlen asszonyra néha rohamok jönnek rá s akkor azután tör és zuz mindent. A rendőrség két tagja az utcán vezette be a rendőrségre a minden áron szabadulni akaró szerencsétlent, ami természetesen egész nép-csődületet okozott, úgy hogy a Kossuth-utczán a közlekedés majdnem megakadt.

\* **Pályázat.** A tenkei kir. járásbiróságnál egy aljegyzői állás üresedett meg s minthogy az első pályázati hirdetmény eredményre nem vezetett, ezért ezen állásra újabb pályázatot hirdet a nagyváradi kir. törvényszék elnöke.

\* **Hornyánszky temetése.** Tegnap délután ment végbe *Hornyánszky* temetése a közkörházból. A közkörház utolsó udvara — a hol a ravatal fel volt állítva — egészen megtelt a résztvevőkkel. Ott voltak az elhunyt pályatársai, barátai, ismerősei és sokan azok közül, a kik csak néhány nappal ez előtt ott tapsoltak neki a színházban. A koporsó mellett állott az

elhunyt két fivére. A koporsót egészen befödtek a koszoruk. Négy órakor kezdődött meg a temetési szertartás. *Materny Imre* evangélikus lelkész imát mondott a koporsó felett, aztán pedig *Tompa Kálmán* bucsuztatta el az elhunytat a pályatársai nevében. Mind a két beszéd igen nagy hatása volt, sokan megkönnyezték a korán elhunyt boldogtalan embert. A beszédek után a karszemélyzet egy gyászdalt énekelt, azután a pályatársai felvették a koporsót skivitték a halottas kocsira, mely a holttestet a vasúthoz vitte, a honnan az éjjeli vonattal felszólították Budapestre. A korán elhunyt embert ma délután temetik el Budapesten.

\* **A belügyminiszter fia kispap.** A pécsi megyés püspök — írja a P. K. — papnövevényébe utólag fölvette *Perczel Dezsőt*, a magyar kir. belügyminiszter fiát, aki a budapesti kegyesrendűek főgymnásiumában végezte középiskolai tanulmányait, ugyanott nyert érettségi bizonyítványt s most a teológiai tanfolyamnak lesz Pécsen I. éves hallgatója.

\* **Sikkasztási adó.** Ez a legujabb. Arad megyéé a kétes értékű dicsőség, hogy megteremtette. Mert hogy Aradvármegyében sikkasztotta el az árvák pénzét *Krivány János*. És a mi gondatlan feljebbvalók lusta ellenőrzése miatt elveszett, azt az istenadta népnek kell megfizetni. Az istenadta népnek, melynek már ugyanis annyi adót kell fizetni. De mennyit! És most meg van a legujabb adó is. És úgy látszik Magyarországon elfog terjedni az új adó. Mivelhogy itt sikkasztanak legtöbbet. Az új adó felállításáról ezt jelenti aradi tudósítónk: A *Krivány János* gyámpénztárnok által az Arad megye gyámpénztárából elsikkasztott összeg folytán még fedezetlen 245.000 forint hiány fedezésére fölvevett 245.000 forint kölcsön törlesztésére, addig, míg ezen kölcsön kamataival együtt visszafizettetik, kétszázalékos pótdótot hoz javaslatba a megye előjárósága. Az állandó választmány javaslatát az őszi közgyűlés elé terjesztik, hogy az szavazza meg a legujabb adónemet, a sikkasztási adót.

\* **Bontják az uszodát.** A beállott hideg következtében a Körözsön levő uszodában a fürdés lehetetlenné vált s miután úgy látszik, hogy a hideg állandó lesz, az uszoda tulajdonosa az uszoda bontását tegnap megkezdte.

\* **Tűz Bajj községben.** Bajj biharmegyei községben nagy tűzveszedelem pusztított, melynek pusztító erejét csak a szakszerűleg vezetett oltás mérsékelte, de így is mintegy 5 ház esett a tűz áldozatául. A kár mintegy 10,000 forintba rug, biztosítva csak igen csekély részben volt.

\* **Egy halott büntársai.** A múlt hó folyamán egy éjjel meggyilkolták *Hirlás Vasziné* sz. Duma Anna sztrákosi lakosnőt. A bűnügy szála a vizsgálat még most kezdi kibontogatni, melynek folytán maga a férj is vizsgálati fogságba került. Ez ügygel kapcsolatban egy egész más természetű bűnügy is fejlődik, melynek főhőse maga a meggyilkolt, mivel szemben ennek folytán a legjobb akarattal sem lehet követni a »de mortuis nil nisi bene« elvét. A meggyilkolt mostoha fia *Hirlás György* és *Hirlás Péter* sztrákosi lakosok ugyanis azon feljelentést tették, hogy mostoha anyjuk, aki 11 évig volt atyjukkal házasságban, ez idő alatt minden lehető eszközt és módot megragadott arra nézve, hogy vagyonukat, melyben neki mi része sem volt, megrövidítse. Az eltulajdonított dolgok értékét mintegy 1700 frtra becsülték hamarjában e rablógazdálkodás következtében vagyonkájuk, melylyel a mostoha bánt atyjuk vigyázatlansága következtében, a legzüláltabb állapotban jutott a m.-csékei csendőrség kutatása folytán kézrekerültek a meggyilkolt Duma Anna orgazdái is *Pakurár Pásk* és *Popá Anna* kotyikleti lakosok személyében, akiknél még egyes dolgok meg is találtak, mint pl. egy üsző, egy sertés, több vég vászon stb., melyek elkoboztattak és jogos tulajdonosaiknak visszaadattak. Ez ügyben folyó vizsgálat a többi orgazdáknak is nyomán van.

\* **Háromszázötvenezer forint egy újságért.** A lepedő nagyságu Egyetértés szeptember elsejével gazdát cserélt. Kiadótulajdonosa *Csávozszy Lajos* orsz. képviselő és a csegei 4600 holdas Cserepes pusztá birtokosa, — mint beszél, eladta 350,000 frtért. az »Egyetértés«-t a Hirlapkiadó, Irodalmi és Nyomda-Társaságnak. Csávozszy állítólag 150,000 frtot részvényekben, 200,000 frtot pedig készpénzben kapott, — ezenkívül továbbra is ő maradt a lap felelős szerkesztője, főmunkatársa pedig *Kossuth Ferencz*. Csávozszy már egyszer — néhány évvel ezelőtt jó pénzért eladta az Egyetértést, de később visszavásárolta.

\* **Verekedés a nagy-piaczon.** Tegnap délelőtt a Nagypiaczon néhány csavargó összekulombözött, a minék a vége egy kisebbszertű verekedés lett — a mi minden komolyabb baj nélkül le is folyt. Mivel azonban idközben a rendőrség is tudomást vett a dolgról, a verekedőket bevitte a rendőrségre, ahol most reájok huzzák az illető — tust.

\* **Végzetes szerencsétlenség.** Nagy szerencsétlenség történt a múlt napokban Egyek község határában. A g o c s Imre kocsis részegen ült fel a kukoricza zsákokkal teit szekérré. A kocsis a zsákok tetején ült, azonban szerencsétlenségére egyszer egy nagyot zökent, amire a kocsis oly szerencsétlenül esett le a szekér tetejéről, hogy a kerek alá került. Mire a közellévők Á g o c s segítségére siettek, már meghalt. — Halálát felesége és két gyermeke siratja.

\* **Elveszett.** A nagypiaczon tegnap elveszett egy kis gyémánt fülbevaló. A megtaláló jutalomban részesül, ha átadja a rendőrségen.

**A revőközönséget értesítjük, miszerint Fábry Testvérek üzleteiben az őszi idényre kalapokban újdonságok 75 krtól 6 frtig, uri, női és gyermek Carlsbadi cipők mintegy 7—8 ezer pár továbbá keztyük, harisnyák, nyakkenedők, fehérneműek stb. megérkeztek meglepő nagy választékban, minék következő rendkívüli olcsó árakon árusítatnak el, miért is mindenkinek érdekében áll bevásárlásait csakis Fábry Testvérek üzleteiben eszközölni.**

## SZINHÁZ.

### Darabváltozások nyakra-főre.

Sajátságos pechje van a színházlátogató közönségnek legujabban. Éppen a legjobbnak ígérkező előadások kezdete előtt egyszerűen tudtára adatik, hogy — tessék hazamenni, vagy valami beugrást végigszenvedni. Tudjuk jól, hogy lehetnek rendkívüli körülmények, a melyek hirtelen megakadályozhatják az előadást. De hogy ilyen rendkívüli körülmények egészen rendesekké váljanak, hogy a közönség soha se lehessen biztos a felől, vajjon nem váltotta-e meg a jegyét hiába, — bocsánatot kérünk, de ez határozott tufeszítése a közönség türelmének és jóakarátának. És még ha legalább valami élvezhető dologgal pótolnák az elmaradt előadást! Hanem ilyenkor kerülnek színre *Quasimodo* meg a *Nőszabó*, azok is meglehetősen silány előadásban, hogy aki a megváltott jeggyel mégis bemegy, örökre elmeneküljön a bódé tájékról is.

Furcsa fogalma lehet az igazgatóságának a közönség iránti köteleességekről! R—r.

**Szinköri hírek.** Megváltozott műsor. A péntekre hirdetett *Bohém-világ* helyett *Az arany ember*, szombaton pedig »A gésák« adatik újszerű. — A *Bohém-világ* technikai aka-

dályok miatt, hétfőre halasztatott, miután a darabhoz szükséges új jelmezek péntekre nem készülhetnek el. — *Az arany ember*, — Jókai költői drámája — kerül holnap, pénteken színre, a főbb szerepekben Baróti I., Hatala Gy., Kissné, Laczkó A., Szilágyi B., Bartos, Janovics, E. Kovács Gyula, Tompa és Szentgyörgyivel.

## TANUGY.

**Értesítés.** A kir. tanfelügyelőség értesíti az érdeklét szülőket, hogy ámbár az olaszii községi fiu iskola II, III, s IV-ik osztályának Ujvárosra a volt reáliskola helyiségeibe való ideiglenes átköltöztetése az Olaszii közs. fiuiskola állandó épületének elkészültéig elkerülhetlenné vált, a kir. tanfelügyelőség előterjesztésére a legtöbb felügyeletet igénylő Olaszii városrészi növendékeknek, vagyis az Olaszii községi fiiskola (I) osztályának az eddigi helyiségben (Olaszi, ezredéves emléktér) maradását dr. B u l y o v s z k y József polgármester ur elrendelte.

**Tankötelesek összeírása.** A miniszter tudvalevőleg sürgősen elrendelte, hogy városunk 3—15 éves gyermekei haladék nélkül összeírassanak. Ennek folytán *Gerő Ármin* h. főkapitány intézkedett, hogy a tankötelesek összeírása leikiismeretesen, a lehető legnagyobb pontossággal azonnal megkezdődjék. Az összeírást a statisztika készítésével kiegészít tanerők végzik és pedig: *Olasziban*: Nagy Lajos, Dobó János, Mártonfy Zoltán. *Ujvárosban*: Máthé András, Zámbovovszky Rezső, Gombay János. *Váralján*: Ludvigh Béla. *Velenczén*: Istvánffy József, ki egyszersmind az összeíró bizottság elnöke is. *Csillagváros és Váralja II. részén*: Virányi Győző. A kimutatásokat két-két példányban jövő hó elsejéig kell betérjeszteni. Azért szükséges, hogy az adatok való előadásával a szülők segítségükre legyenek az összeíróknak, kiknek a miniszteri leirat értelmében azt is meg kell állapítaniok, hogy részese-e minden gyermek a kellő felügyeletben. — Ugyancsak erre vonatkozólag következő hivatalos értesítést vettük: Az 1898—99. iskolai évre a 3-tól 15 éves tankötelesek összeírását a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur sürgősen elrendelvé, annak végzésével a rendőrkapitányi hivatal a tanítókat bizta meg. A megalakult összeírási bizottság nevében értesítjük a lakosokat, hogy a házuknál megjelenő összeírókat bizalommal fogadják, a kivánt kérdésekre őszintén feleljenek s gyermekeiket, gyámoltjaikat, a 15 évet még be nem töltött tanonczaikat, szóval 3-tól 15 évig bármely viszonyban fogva náluk lakó fiukat és leányokat saját érdekükben elne titkolják, mert az összeírásnak nincs más célja, mint *meggyőződni a létszámszaporodásáról*. Nagyváradon, 1898. szept. 6. *Istvánffy József*, s. k., összeírási elnök, *Számbovovszky Rezső*, s. k., összeírási jegyző.

## EGYESÜLETEK.

**Évforduló ünneplése.** A «Lajos asztaltársaság», mely a kedélyes szórakozás mellett a jótekonyságot tűzte ki célul, alakulásának évfordulóját ma, csütörtökön délután tartja meg. Kedvező idő esetén az alakulási helyen: *Havassy Zsigmond* szőlőjében, kellemetlen időben pedig a »Kispipa« vendéglő külön termében. Az összejövétel 3 órakor a «Kispipában.»

## IRODALOM.

**Az Oktató Népkönyvtár 10 száma** megjelent. Tartalma: *Az Öltárisztentől*, tanulságos cikksorozat. *Ellenvelések és csáfolatok*. Irta: *Stocz Albán*, magyarította: *Zalavári*. A tanulságos dolgozat két iven jelent meg, *Egy iv* Egyháztörténet. A porosz vallásüldözés 1867—1871. Mozaik hasznos tudnivalók, találós kérdés és sok egyéb apróságok. A népnek különösen tanulságos folyóiratot nem tudjuk eléggé ajánlani. Egy keresztény háznak asztaláról sem szabadna hiányozni e tanulságos füzeteknek. — A megrendelési ár oly csekély, hogy bárki kevés áldozattal is megrendelheti. Megrendelhető az Oktató Népkönyvtár szerkesztőségében. *Budapest, VII. k. Csömöri ut, 32 szám, II. emelet*. Előfizetési ára egész évre 2 forint. Ugyanott jó és hasznos könyvek is megrendelhetők.

## REGÉNY-CSARNOK.

## A GORDIUSI CSOMÓ.

Németből: Gusztáv.

10.

És azután . . . nem-e magam találkoztam a bárónóval kétszer ködös éjjelen — és bár le volt fátyolozva, mint az emberek mondják, felismerhetelenné tette magát, mégis megismertem testtartásáról, járásáról . . . kétszer, háromszor utána néztem, még mormogtam is magamban: az ördögbeis! hiszen ez a bárónó! — Bizony, bizony. — ott talán még sincs úgy rendben minden, mint a hogy kellene . . . Valami titoknak kell lenni. És volt is. Egyetlen egyszer látták, hogy a bárónó sápadt, halálra vált arcát vigasztalhatatlanul rejtette kezeibe, majd kinézett az ablakon, sokáig nézet fel a csillagos égre.

Szivem nagyon elszomorodott, egész kedély hangulatom nyomott lett — — Eddig mint egy szentnek láttam, félve tekintettem fel reá és most egy pillanat alatt porba omlott előttem abálvány, össze esett, megőrülte az emberek rossz nyelve. — Ah és pedig milyen embereké! . . .

Jóságos Isten! . . . Gyorsan tértem a Nekár utcára, majd innen a Kert utcán felfele. Ez az utca vezetett fel a hegyre. Egy két ház állott ott, meglehetősen távolban egymástól . . . Ej! . . . Hol is hagytam el a gondolkodást? — — Ez itt a Banintin villa, az ott a tulipán sor, a ház épen a szélén van . . . Gyakran jártam itt, kedves ismerőseim voltak a Banintinok és igen jóra való család.

Homlokomra ütöttem . . . Hogy is lehetek olyan feledékeny?

Egyszer ezen a helyen állottunk Scheffler consul, kedves neje és én, szép holdvilágos este volt, nagyon vígan voltunk!

Hirtelen megállott Iona és így szólt; »Hallják csak! — a zaj rögtön megszűnt, figyelni kezdtünk. Valaki a közelben violán játszott. Közelebb mentünk, fent világosság volt egy szobában. Valamelyik ablakának nyitva kellett lennie.

Mesterien, gyönyörűen játszott. Lélegzeni sem mertünk, majdnem egy negyed óráig álltunk ott, nem tudtunk elválni, csak akkor, mikor a művész elhallgatott, azért szomorkodtunk.

Biztosan ott is szomorúság uralkodott. At mentem. Nr. 3, a szám ott volt a kapun, tehát itt kell laknia az amerikaiak. A vasrács mellett csengő volt, alatta világos betűkkel: »Köhler Gusztáv hercegi irrattárnok a D.« Tovább mentem, azonban a Nr. 3. volt az utolsó ház.

Kissé gondolkozva megállottam. Csakugyan ide jársz? gondoltam magamban. Igazán nem annyira a kíváncsiság, mint inkább a részvét hozott ide és csalta ki belőlem e szavakat.

Ne félj, menj be Miklós! — biztattam magamat és határozottan fordultam vissza. Szivem erősen dobogott, még egyszer megnéztem a házat jól ablakról ablakra, azután megnyomtam a villany csengő gombját. — Csengő hangja lett hallható, a kert ajtó rögtön kitérült, ördögi mesterség! csak a hosszú vezető drót mozgott egy kicsit.

A hó gondosan el volt seperve egy kis utról. — Tehát ezen az uton jár ő be, gondoltam magamban szinte keresve lábnyomait. Lassan közeledtem a házhoz — az ajtó félig nyitva volt. Átléptem a küszöbön, egy öreges nővel álltam szemközt . . . hölgygel jobban mondva, mert nagyon okos szemei voltak, szellemes arca, bár ruházata egyszerű. Csak most ijedtem meg, mikor már szemben álltam vele, hiszen itt nincs semmi keresni valóm. Hirtelen észhez kaptam.

— Nemde Köhler né nagyságával állok szemközt? — kérdém magam meghajtva.

— Szolgálatjára uram!

— Hm . . . beakartam magam jelentetni. . . Asszonyom kegyedék ugy-e adnak szobákat bérbe? — kérdeztem azután.

— Igen van néhány szobánk idegenek számára, — felelte.

— Nagysádnál már régebben lakik valami amerikai, névszerint Williamt.

A nő arczkifejezése hirtelen megváltozott. Kémlődve nézett rám. Karjait összefonta, kissé felkapta fejét. Különös nyomatóka és

jelentősége volt ezen állásnak. Mi közöd hozzá? — ezt jelentette.

— Itthon van az az Ur? — kérdeztem tovább.

— Bocsánat . . . talán ön közelebből ismeri Williams urat?

— Nos . . . nem, éppen nem! — feleltem zavarodva; a hölgy szemei olyasmit fejeztek ki, a mi rám nem éppen kellemesen hatott, megfogott, igaz, hogy a lelkiismeretem nem volt nyugodt.

— Mindjárt gondoltam — különben tudnia kellene, hogy az az ur nagyon beteg, senkit sem fogad — szólt röviden. — Szabad kérem névjegyét?

(Folyt. köv.)

## TAVIRATOK.

## Ferencz Salvator herceg a magyar fővárosban.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.) Ferencz Salvator herceg ma este Kőbányára érkezett Buziásról, honnan az Angol-királynéba hajtattott.

## Az új képviselőházi alelnök.

Budapest, augusztus 7. (Saj. tud. táv.) A Berzeviczy Albert lemondása folytán megüresedett alelnöki tiszti a képviselőházban Kardos Kálmán-nal lesz betöltve.

## Hohenlohe herceg és leánya utazása.

Bécs, szept. 7. (Saj. tudós. távirata.) Hohenlohe herceg birodalmi kancellár leányával, Erzsébet-tel őszi tartózkodásra Alt-Ausseebe érkezett.

## Vilmos császár Westpháliában.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.) A tegnapi disztrakción Vilmos császár Westphália tartományra, amelyben a mezőgazdaság és az ipar egyaránt virágzanak, pohárköszöntőt mondott. Vilmos császár kijelentette, hogy ebben az évben a birodalmi gyűlés elé törvényjavaslatot fognak terjeszteni, amely szerint mindenkit fegyházbüntetéssel sújtanak, aki a munkavágyó német munkásokat a munkában gátolni igyekszik vagy éppen sztrájkra buzdítja.

## Spanyolország és Amerika.

Budapest, szept. 7. (Saj. tudós. táv.) Corunnából sürgönyzik: A kubai önkéntesek egy kapitánya, a ki Spanyolországba visszatért csapatokkal jött, kijelentette, hogy az önkéntesek Kuba szigetén a fegyvert addig nem teszik le, a mig elegendő helyőrséggel nem biztosítják a spanyolok életét és javait a szigeten.

Budapest, szept. 7. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: A képviselő kamara megválasztotta bizottságait. A szenátus több bizottságot küldött ki, közöttük egyet ama törvényjavaslat ügyében, a mely a kormányt fölhatalmazza spanyol területresek átengedésére, egy másikat pedig a külső adósságnak belsővé való konvertálására vonatkozó törvényjavaslat ügyében.

Budapest, szept. 7. (Saj. tudós. táv.) Madridból távirják: A politikai lapok kiadói elhatározták, hogy újabb küldöttséget menesztenek Sagasta miniszterelnökhöz a cenzura ügyében.

Budapest, szept. 7. (Saj. tud. táv.) Madridból távirják: Correa tábornok had-

ügyminiszter Kubából táviratot kapott, amely jelenti, hogy a »Leo XIII.« posta-hajó szeptember 2-án hazatérő 1500 spanyol katonával, akik közül 500 beteg, elhagyta Caimanerat. Minthogy a hajó rendeltetési helye nem volt megadva és a Company trans-atlantique-nál sem tudnak róla, a kormány felvilágosítást kért. Azt hiszik, hogy Toral tábornok is a »Leo XIII.« hajón van, mert az a hír érkezett, hogy Santiago de Cubát szeptember 2-án Guantanamo irányában elhagyta. A hadügyminiszter továbbá táviratot kapott Ilo-Ilo-ból, amelyben Rics utazásáról jelentést tesz Rics kiküldött egy kis hajórajt, amely átkutatta a Viscaya-szigetek és Mindanao-sziget között fekvő szigetcsoporthoz, anélkül azonban, hogy felkelők hajóira talált volna. E szerint jogos az a sejtélem, hogy a felkelők a Viscaya-szigetek ellen tervezett expediciójukat elhalasztották.

Clorens karlista képviselő a kamarában a karlisták és republikánusok által aláírt indítványt szándékozik előterjeszteni, amelyben felvilágosítást követelnek a kormánytól a santiago de cubai események felől.

## Francia protektorátus a keleten.

Páris, szeptember. 7. (Saját tud. táv.) A Havas ügynökség jelenti; Langeuieux bibornok attól az aggodalomtól eltelve, hogy Vilmos császár palesztinai útját arra használhatná fel, hogy keleten levő német eredetű katolikus hittérítők és intézetek felett védjogot érvényesítsen, azt a javaslatot terjesztette a pápa elé, hogy a francia védnökség fentartására és védelmére nemzeti bizottságot küldjön ki, a mely védnökség megsemmisítése, a mint a bibornok a pápához intézett levélben mondja, szerencsétlenség lenne Franciaországra nézve. XIII. Leo pápa augusztus 20-án levelet intézett Langeuieux-höz, a melynek közzétételi idejét a bibornok tetszésére bízta és a melyben azt mondja, hogy Franciaországnak a keleten a gondviseléstől reá bízott és nemzetközi szerződések által megerősített missiója van, a melyet a congregatio de propaganda 1888 május 22-iki kijelentése is elismert.

A pápa most ünnepélyesen megerősíti ezt a nyilatkozatot, a mely kijelenti, hogy Franciaország védnökségét ott, a hol van, a leggondosabban fel kell tartani és utasítja a hittérítőket, hogy szükség esetén a francia konzulokhoz és ügynökökhöz forduljanak védelemért. A Havas-ügynökség hangsúlyozza, hogy először történik, hogy a pápa személyessén és nyilvánosan elismeri Franciaország kizárólagos védjogát a keleten a róm. kath. hittérítők és intézetek felett.

## Halálozások.

Bécs, szeptember 7. (Saj. tud. táv.) Vasaty dr., reichsrathi képviselő ma éjjel vesebajába bele halt.

Budapest, szept. 7. (Saj. tud. táv.) Berlinből távirják: Dietrich Alfréd tanár, tengerészeti főmérnök tegnap meghalt.

## KÖZGAZDASÁG.

Nincs gabona forgalom. Az ideai aratás elég jó eredménye után azt reméltük, hogy a buza kivitel nagy mérveket fog ölteni. Ebben a véleményben volt a magyar kir. államvasutak igazgatósága is és erősen készültek a nagy gabona forgalomra, a mely más években ke-

mény próbára tette a vasutakat. Az államvasutak igen sok új gabonaszállító kocsit készítetett, azonkívül a waggon-kölcsönző részvénytársaságtól 3000 kocsit bérelt gabona szállításra. A forgalomnak már meg kellett volna indulni s a kocsik üresen állanak; nincsen gabona-forgalom még a legdusabb gabonatermő vidéken, a magyar alföldön sem. A családossal az államvasutaknak tetemes kárunk van. Ezt a szokatlan jelenséget annak tulajdonítják, hogy a termelők készletüket tartják jobbakra számítva, a mégis eladásra kerülő árut pedig felszívják a vidéki központok s az itt levő kereskedők, akik szintén az árak emelkedésében biznak s gyűjtik a gabonát.

**Rendezik a sertésvásárteret.** A földművelésügyi miniszter újabban megengedte, hogy Nagyvárad városa a sertésvásárokat a jövő évi május hóig az eddigi területen tarthassa meg, figyelmeztette azonban a várost, hogy a kellő állategészségügyi felügyeletről addig is gondoskodjék. A városi tanács javasolja a közgyűlésnek, hogy a mostani alkalmatlan sertésvásárterét valamennyire töltesse fel s keríttesse be.

**A hamis bor vizsgálata.** Egy felmerült eset alkalmából a belügyminiszternél a borvizsgálat tárgyában érdekes határozatot hozott. Kimondotta ugyanis, hogy borhamisítási ügyekben az eljáró hatóságok az állandó borvizsgáló szakértő bizottság véleményét elfogadni kötelesek és azt szakszerű szempontból kifogásolni nem jogosultak.

### Reich Jenő s Társa

#### Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

#### Határidők.

Budapest, szeptember 7.

Buza őszre	8.55
Buza tavaszra	8.43
Uj tengeri	4.55
Tengeri augusztusra	5.18
Rozs őszre	6.78
Zab őszre	5.35

#### Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 7.

Az irányzat nyugodt.

Salgótarjáni	620.—
Wagon-kölcsön	238.50
Villamos vasut	259.80
Oszták hitel	357.50
Magyar hitel	392.75
Allamvasut	352.90
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	252.—
Magyar jelzálog	250.25
Magyar leszámítoló	262.50
Iparbank	104.25
Budapest közuti	381.50
Kereskedelmi	1435.87

Bécs, szeptember 6

Az irányzat szilárd.

Oszták hitel	357.75
Magyar hitel	393.—
Allamvasut	353.87
Birodalmi márka	58.88

#### Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. szeptember 6-án

Magyar aranyjárdék 4%	120.85
Magyar koronajárdék	98.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> %	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> %	100.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.70
Italmérési jog megváltási kötvény	100.40
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.25
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	161.—
Tiszabábalyozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.75
Oszták járadék papírban	101.60
Oszták járadék ezüstben	101.25
Oszták járadék aranyban	121.50
Oszták korona járadék	101.25
1860. Oszták államsorsjegyek	140.75
Oszták magyar bankrészvény	905.—
Magyar hitelbankrészvény	393.—
Oszták hitelintézeti részvény	359.75
Páris vista	354.50
Német birodalmi márka	953.—
London vista	120.15
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

## NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Évadberlet 125. szám.

Kisberlet 123. szám

Páratlan.

Páratlan.

**Ma csütörtökön, 1898 szeptember 8-án**  
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:  
nyolczadszor:

# 1848. (HADAK UTJA.)

Látványos színmű, előjátékkal 9 képben. Irta: Verő György.

Előjáték: »Márczius 15.« »Április 11.« I. kép: »Az utolsó jobbággy.« (Dobolló, 1848. október.) II. kép: »A hadak útja.« III. kép: »A tűzpróba.« (Gábor Áron ágyugyára. Kézdi-Vásárhely 1848. november.) IV. kép: »Diadalról diadalra.« (Piski 1849. február.) V. kép: »Outhonn!« (Dobolló, 1849. Márczius.) VI. kép: »A vég kezdete.« (Segesvár—Félegyháza 1849. Julius) VII. kép: »Fekete karácsony« (Dobolló, 1849. decz.) VIII. kép: »Fehér karácsony« (Dobolló, 50 év múlva.) IX. kép: »Álom.«

Személyek az előjátékban:

Petőfi Sándor	Pataki Béla
Jókai Mór	Váradi M.
Irinyi József	Fehérvári J.
Zakár Gergely, jogász	Heltai N.
Német polgár	Nyárai A.
A felesége	Vendreiné
Második polgár	Vank I.
Egy hölgy	Marosi Adél
Gr. Batthyány Lajos, miniszterelnök	Janovics J.
Kossuth Lajos	Tompa Kálmán
Gr. Széchenyi István) miniszterek	Szentgyörgyi I.
Vasvári Pál	Aghy Sándor
Egy uri hölgy	Miklósi Ilona

Személyek a darabban:

Darkó Mózes, székely paraszt	Török K.
Débor, a felesége	Laczkó A.
György) fiaik	Tompa K.
Laczkó)	Kassai K.
Eszter, György felesége	Margó Zelma
Pistuka, a fiok	Fehérvári M.
Zakár Domokos, örmény kereskedő	Vendrei Ferencz
Kiriska, a felesége	K. Árpási Kata
Gergely, a fiok	Heltai N.
Anikó, a leányuk	Perényi Margit
Balta János, dulló biztos	Bartos Gyula
Pupók Mihók	Leövey Leo
Sata, székely paraszt	Szabó D.
Antos, kath. plebános	Gergely M.
Bardócz, ref. pap	Janovics J.
Radó, székely paraszt	Szabó József
Petőfi Sándor	Pataki Béla
Gábor Áron	Váradi M.
Egy székely őrtálló	Vank István
Jéri, Zakár szolgálója	Zajonghy E.
Bem József, honvéd tábornok	Szentgyörgyi I.
Egy honvéd őrnagy	Aghy S.
Egy császári tiszt	Szabó S.
Egy honvéd káplár	Vank I.
Egy honvéd tiszt	Lantos J.
Egy honvéd	Szabó J.
István, György fia	Aghy Sándor
Eszlike, György unokája	Margó Zelma
Aniska, Laczkó unokája	Perényi Margit

Kezdeté 7, vége 10 órakor.

Holnap, pénteken

## Az arany ember.

Dramai költemény.

A szerkesztésért felelős:

**Dr. VUCSKICS GYULA.**

## NYILTTER.

Telefon összeköttetés!



Naponta friss

## Csemege-szőlő!

Biharmegye legszebb s legnagyobb csemege-szőlő telepének termését megvettem s így módomban van ajánlani

a legkitünőbb fehér és piros  
**Csemege-szőlő kilóját:**

**32 krért.**  
Nagybani vételnél árkedvezmény!

Tisztelettel:

**MERTZ NÁNDOR,**

N.-Váradon, N.-Körözs-utca, Mertz-ház.

Telefon összeköttetés!

10084/1898. tkv. sz.

## Árverési hirdetmény.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telek-könyvi hatóság által a Nagyszabai Földhitelintézet végrehajlatának Típonucz János és neje Juhász Katicza, végrehajlatát szenvedők elleni 123 frt 40 kr. s tőke járulékaik iránti végrehajlati ügyében végrehajlatát szenvedő tulajdonú felvett ezen telekkönyvi hatóság területén fekvő s az alpári 20. tjkban foglalt. A I. 7—12 r. sz. a ingatlanokra és tartozékaira a kért végrehajlati árverés az 1881. LX. t. cz. 146. §-a értelmében elrendeltetik s foganatosítására határidőül: 1898 évi október hó 17-ik napjának délutáni 2 óraja Alpár község házához kintüzetik.

Kikiáltási ára 1170 forint, azonban az árverésre kintüzetett ingatlanok szükség esetén ezen áron alul is elfog adatni.

Venni szándékozók bánatpénzül a kikiáltási ár 10%-át vagyis 117 forintot tartoznak készpénben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vétel ár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számított 1 hónap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 3 hónap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 5%-os kamat fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál és Alpár község előjáróságánál megtekinthetők.

Nagyvárad kir. törvényszék mint tkv. hatóság 1898. július 16-án.

**Olasz,**

286 1—1

kir. törvényszéki bíró.

## HADI FELSZERELÉSEK RAKTÁRA.

Egyenruházati intézet.

## Egyenruhákat és felszereléseket

minden fegyver nemhez a legjobb kivitelben és a legjutányosabban szállítok

## FEHÉR I.

Valódi Angol és Francia divat szövetek az őszi és téli időnyre a legnagyobb választékban megérkeztek.

Mintákat kívánatra bérmentve küldök.

**FEHÉR I., férfi-szabó,**  
Nagyvárad, Fő-utca.